

Duurzaamheid als oefening in de kernwaarden

André Poortman
Stafmedewerker en onderzoeker Wetenschappelijk Instituut voor het CDA

Elke week ben ik keurig mijn afval aan het scheiden. Oké, dat zou nog wat beter kunnen. Daarbij probeer ik korter te douchen, ook daar is ruimte voor verbetering. Maar soms zakt de moed me danig in de schoenen, bijvoorbeeld wanneer ik lees dat je geld toe krijgt bij het boeken van een vliegticket. Ongelooflijk. Terwijl de luchtvaartsector enorm bijdraagt aan de opwarming van onze aarde, worden we ertoe verleid om zoveel mogelijk te gaan vliegen, onze bestemmingen zo ver mogelijk weg te kiezen. Ons doorgeslagen consumptiegedrag zorgt voor een enorme ecologische footprint. De schepping piept en kraakt onder onze leefstijl. Het laat zien dat het klimaatvraagstuk een moreel vraagstuk is.

Het beginselprogramma van het CDA (versie 1993) heeft al scherp oog voor de klimaatproblematiek. Destijds onder de noemers van het broeikas-effect, de afbraak van de ozonlaag en de uitputting van de natuurlijke hulpbronnen. De mens behandelt de aarde niet in lijn met de scheppingsopdracht: in plaats van haar te bewaren, buiten we de schepping uit. Christendemocraten hebben een instrument om over onze omgang met de aarde na te denken: rentmeesterschap. Rentmeesterschap brengt in herinnering dat we niet alleen op deze wereld zijn. Voor ons waren er mensen die de aarde aan ons hebben doorgegeven en wij op onze beurt geven ook de aarde door.

Paus Franciscus en Patriarch Bartholomeus I van Constantinopel wijzen er op dat het klimaatprobleem de allerarmsten op deze wereld het allermeest zal treffen. Het CDA noemt daarom niet voor niets rentmeesterschap in een adem met solidariteit. Rentmeesterschap staat niet op zichzelf, maar lezen we altijd in samenhang met de andere uitgangspunten: solidariteit, publieke gerechtigheid en gespreide verantwoordelijkheid. Rentmeesterschap is niet een abstract principe, een idealistisch beeld van een groene aarde, maar vertaalt zich ook heel concreet in solidair handelen met de ander, mijn naaste. Het besef dat mijn westerse ecologische voetafdruk de levens van andere mensen op deze planeet bedreigt, doet een appèl op mijn vermogen tot solidariteit.

Het feit dat door de opwarming van de aarde de levenskwaliteit van mensen wordt bedreigd is namelijk in strijd met menselijke

waardigheid. En deze waardigheid is de basis van het denken over publieke gerechtigheid. De mens heeft een onvervreemdbare en intrinsieke waardigheid. Het bewaken van deze waardigheid van elk individu afzonderlijk is een speerpunt van christendemocratische politiek. Het klimaatvraagstuk staat daarom niet los van het denken over gerechtigheid: we zijn verantwoordelijk voor de levenskwaliteit van onze naasten, voor zover we daar invloed op hebben. En laten we niet al te snel denken dat we die invloed niet zouden hebben.

Het overgebleven uitgangspunt van het CDA biedt uitzicht op een antwoord op het vraagstuk van gespreide verantwoordelijkheid. Het is enerzijds de erkenning dat de verantwoordelijkheid ten aanzien van het klimaat een gedeelde is. Politiek en burger, bedrijfsleven en consument hebben allen een verantwoordelijkheid. Dit besef geeft richting in het zoeken naar de uitweg: niemand is alleen verantwoordelijk en niemand kan alleen deze verantwoordelijkheid dragen. Het is aan de politiek om lokale, nationale en internationale goede initiatieven te stimuleren, niet kapot te reguleren. Het is ook aan de politiek om leiderschap te tonen: impopulaire, maar heilzame maatregelen durven nemen.

Het is aan mij, de burger, om niet alleen met de vinger te wijzen, maar elke keuze te maken vanuit solidariteit met mijn naaste en respect voor mijn leefomgeving. Het vraagt van ons allen het lef om het klimaatvraagstuk moreel te duiden en ons eigen handelen kritisch te bekijken. Het vraagt om de moed te minderen, te krimpen. Een oefening in tevredenheid. •

In deze rubriek bespreken medewerkers van het Wetenschappelijk Instituut bij toerbeurt een actueel thema vanuit christendemocratisch perspectief

Reageren op dit artikel?
andre.poortman@wi.cda.nl